

Islám ako náboženský a právny systém

„cesta vedúca k vode“ - *šarī'a*:

I. dogma (*ʿaqída*),

„korene“ (*usúl*) a „konáre“ (*furúʿ*) viery, 1. jednota (*tawhíd*): viera + „činy“, 2. proroctvo (*nubuwwa*): islámske dejiny spásy, *millat Ibráhím*, 3. angeológia (*al-malá'ika*), 4. predestinácia (*al-qadar*) a spravodlivosť (*ʿadl*), 5. deň posledného súdu (*jawm ad-dín*) a vskriesenie (*maʿád*): eschatológia, 6. imámát (*imáma*) – šiesty *šíʿitský* princíp.

II. etika (*ádáth*)

III. normy ľudského správania:

1. *ʿibádát* (vzťah človek-Boh) – päť pilierov (*arkán ad-dín*): vyznanie viery (*šaháda*),

modlitba (*salát*), pôst (*saum*), almužna (*zakát*), púť (*hadždž*), *džidád*: šiesty pilier?

2. *muʿámalát* (vzťah človek-človek, rodinné, dedičné právo)

3. *ʿuqúbát* (zákazy a príkazy, trestné právo – *fiqh*:

klasifikácia ľudských činov (*fard / wádžib, mandúb, mubáh, makrúh, harám* – op. *halál*),

základy *fiqhu*: Bohom išpirovaná (Korán + *sunna*) a „špekulatívna“ tradícia (*qijás* –

analogia, *idžmáʿ* – konsenzus, *raʿj* – názor, *idžtihád* – vlastné rozhodnutie),

muqallid a *mudžtahid*,

právne školy (*hanafí, málíkí, šáfíʿí, hambalí, džafarí, zajdí, ʿibadí*), *ʿulamáʿ* a *fuqaháʿ*,

islámske inštitúcie

Literatúra:

ANDERSON, J. N. D., *Islamic Law in the Modern World*, New York, New York University Press, 1959.

COULSON, Noel J., *A History of Islamic Law*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2005.

HALLAQ, Wael B., *A History of Islamic Legal Theories: An Introduction to Sunni usul al fiqh*, Cambridge - New York, Cambridge University Press, 1999.

HALLAQ, Wael B., *The Origins and Evolution of Islamic Law*, Cambridge - New York, Cambridge University Press, 2005.

HALLAQ, Wael B., *Shariʿa: Theory, Practice, Transformations*, Cambridge - New York, Cambridge University Press, 2009.

JAQUES, R. Kevin, *Authority, Conflict, and the Transmission of Diversity in Medieval Islamic Law*, Leiden – Boston, Brill, 2006.

Judaismus, křesťanství, islám, H. Pavlincová & B. Horyna (eds.), Olomouc, Nakladatelství Olomouc, 2003.

KAMALI, Mohammad Hashim, *Shariʿah Law: An Introduction*, Oxford, Oneworld, 2008.

KROPÁČEK, Luboš, *Duchovní cesty islámu*, Praha, Vyšehrad, 1993.

MENDEL, Miloš & KOUŘILOVÁ, Iveta (eds.), *Cesta k prameni. Fatvy islámských učenců k otázkám všedního dne*, Praha, Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2003.

ROSEN, Lawrence, *The Justice of Islam: Comparative Perspectives on Islamic Law and Society*, Oxford, Oxford U.P., 2000.

TUCKER, Judith E., *Women, Family, and Gender in Islamic Law*, Cambridge, Cambridge University Press, 2008.

VOGEL, Frank E., *Islamic Law and Legal System: Studies of Saudi Arabia*, Leiden – Boston, Brill, 2000.

WEIR, Shelagh, *A Tribal Order: Politics and Law in the Mountains of Yemen*, Austin, The University of Texas Press, 2007.

ZUBAIDA, Sami, *Law and Power in the Islamic World*, London - New York, I.B. Tauris, 2005.

Formovanie islámskej tradície, procesy tradovania. Kodifikácia a výklad Koránu a *hadíthov*, genéza islámskej nábožensko-právnej tradície.

ŠARĪĀ - „cesta vedúca k vode“ norma pochádzajúca od Boha, niečo večné, nemenné, čo sa stáva známym zjavením, je Bohom inšpirovaný a ľudským intelektom rozpracovaný spôsob života. Tri hlavné oblasti *šarī'e*:

I. dogmatika (*ʿaqída*)

islámská dogma sa delí na „korene viery“ (*usúl ad-dín*) a „konáre viery“ (*furúʿ ad-dín*). „Korene viery“ (*usúl ad-dín*) tvoria:

1. monoteizmus (*tawhíd*) „nie je boha okrem Boha“ alebo z Koránu (112 súra)

1. Povedz: On, Boh je jeden jediný,
2. Boh je večný,
3. Nesplodil a nebol splodený,
4. A niet toho, kto by sa Mu vyrovnal

Tawhíd: viera (*ímán*) + „činy“ (*amal*), je protiklad k „pridružovaniu“ (*širk*)

2. **proroctvo** (*nubuwwa*): „a Muhammad je jeho poslom“
islámske dejiny spásy, *millat Ibráhím*,

3. (viera v) **anjeloch** (*al-malá'ika*),

4. (viera v) **predestinácii** (*al-qadar*) a (božiu) **spravodlivosť** (*ʿadl / ʿadála*),

5. (viera v) **deň posledného súdu** (*jawm ad-dín*) a **vzkriesenie** (*maʿád*): eschatológia,

6. **imámát** (*imáma*) – šiesty *šarī'itský* princíp.

II. etika (*ádáth*) – založené na Koráne najmä 17:23-37

23. Pán tvoj rozhodol, že nemáte uctievať nikoho iného než Jeho (Boha) a máte dobre zaobchádzať s rodičmi. Ak by u teba dosiahli starobu jeden z nich alebo obaja, tak im nepovedz: "Mám vás už dosť oboch" a neokričaj ich a povedz im slová láskavé.
24. A skloň pred nimi svoje krídlo pokory prameniace z milosti a povedz: "Pane môj, zahrň ich milosťou Svojou, tak ako mňa vychovávali, keď som bol malý".
25. Pán váš lepšie vie, čo je vo vašich dušiach. Ak budete zbožní, tak On je voči tým, ktorí sa k Bohu vracajú odpúšťajúci.
26. Dávaj príbuznému svojmu právo jeho a nerozhadzuj rozhadzovaním,
27. Tí, ktorí rozhadzujú sú bratmi satanov a satan Pánovi svojmu poslušnosť odmietol,
28. Ak by si sa ich stránil s tým, že sleduješ milosť pochádzajúcu od Pána svojho, v ktorú dúfaš, tak im povedz slová ľahké.
29. A nemaj ruku svoju pripútanú ku krku svojmu, ani ju nerozprestri úplným rozprestretím, aby si nesedel s výčitkami zbedačený.
30. Pán tvoj zoširoka dáva obživu komu chce a má na to moc. Ved' On o tých, ktorí sú Mu odovzdaní, dobre vie a všetko vidí.
31. Nezapíjajte svoje deti zo strachu pred chudobou, my im obživu dáme i vám. Ich zabíjanie je veru chyba veľká,
32. A stráňte sa mimomanželského pohlavného styku, pretože je to nemravnosť a cesta zlá.
33. A nezabíjajte dušu, ktorú Boh zakázal zabíjať, jedine ak právom. Kto by bol zabitý neprávom, tak jeho zástupcovi sme dali moc, preto sa nedopusť nestriednosti v zabíjaní, keďže mu je podpora daná,

34. Nepribližujte sa k majetku siroty iba ak s tým, čo je pre ňu lepšie, dovtedy, kým nedosiahne dospelosť. A plňte svoje sľuby, pretože za sľub sa nesie zodpovednosť,
35. Dávajte úplné miery, ak by ste merali a vážte váhami rovnými. V tom spočíva dobro a vedie to k lepšiemu koncu,
36. Nenasleduj to, o čom nemáš poznanie. Pretože za sluch, zrak a srdce, za to všetko sa nesie zodpovednosť.
37. Nekračaj po zemi pýchou naplnený, pretože ty neprerazíš zem a ani výšku hôr nedosiahneš.

III. normy ľudského správania

1. **‘ibádát** (vzťah človek - Boh) **PÄŤ PILIEROV VIERY** (*arkán ad-dín*)
2. **mu‘ámalát** (vzťah človek - človek, rodinné, dedičné právo)
3. **‘uqúbát** (zákazy a príkazy, trestné právo).

klasifikácia ľudských činov:

fard / wádžib – povinnosť
mandúb – doporučené, „bohumilé“ veci
mubáh – ambivalentné
makrúh – odporné
harám – zakázané, opozíciou je *halál*

FIQH - Pochopenie, vyloženie a aplikácia *šar‘e* nábožensko-právnymi znalci je samotná islámska právna veda: **fiqh** (pochopenie)

základy *fiqhu* (*usúl al-fiqh*) sú Bohom inšpirované princípy (Korán + *sunna*)
samotné právne postupy (*furú‘*) sú už opcionálne:

kanonické zdroje práva:

qijás – analógia
idžmá‘ – konsenzus

nekanonické zdroje práva:

‘áda / ‘urf – zvykové (napr. kmeňové) právo

‘amal – sudcovská prax
qánún – svetská zákonodarná tradícia (napr. osmanská)

niektoré právne metódy:

idžtihád – objektívne rozhodnutie založené na absolútnom vlastnom úsilí *mudžtahída* na to aby rozpoznal základné princípy práva

„nerípustné novoty“ – **bid‘a**

vrz.

„bohumilé“ či verejne prospešné inovácie vytvárané napr. pomocou:

ra‘j – samostatný názor (predovšetkým v rannom islámskom období)
istihsán – na základe racionálneho úsudku založenom na *‘illa* (*ratio decidendi*)
istisláh – verejne prospešné, slúžiace „obecnému blahu“ (*maslaha*)

mužtahíd vrz. muqallid a prax taqlídu

Nábožensko-právni špecialisti

V rane islamskom období ešte pred vytvorením „islamských vzdelávacích a nábožensko-právnych štruktúr“, sú to: predčítavači / recitátori (*qári'*, plur. *qurrá'*) a komentátori Koránu, interpreti tradície, „ľudoví / verejní“ kazatelia (*qáss*, plur. *qussás*; *wá'iz*, plur. *wu^{cc}áz*; *mudhakkir*).

Sunnitský islám nepozná cirkev ani cirkevnú infraštruktúru. Vyplýva to zo zásady, že niet sprostredkovateľa medzi človekom a Bohom, takže neexistuje ani privilegovaná, hierarchicky usporiadaná a centrálnie organizovaná skupina sprostredkovateľov, teda čosi ako islámske kňazstvo. No už od prvých storočí islámu sa našli jedinci, ktorí prostredníctvom svojich dôkladných znalostí predovšetkým Koránu a *sunny* získali (alebo robili si nárok na) výsadné postavenie medzi ostatnými muslimami a stali sa verejne uznanými interpretmi v otázkach islámu. Takíto „špecializovaní muslimovia“, postupne začali byť označovaní ako

'ulamá' (sing. *'álim*) náboženský znalci

fuqahá' (sing. *faqíh*) nábožensko-právni znalci

klasické muslimské stanovisko: „miesto *'ulamá'* je hneď za prorokmi ešte pred kráľmi a vládcami“

'álim, presnejšie *'álim ad-dín*, je „mužom (náboženského) poznania / vedomostí / učnosti“,

zatiaľ čo *'ilm* („poznanie, veda, učenosť“, od koreňa *'l-m*, „vedieť, dozvedieť, znať, poznať“), sa definuje ako protiklad *džahl* („nevedomosť“) a tak v najširšom poňatí *'álim* môže označovať aj obecné moslima v protiklade k „nevedomému / nevedomelému“ (*džáhilí*) nemoslimovi. Keď postúpime k užšej definícii **snaha *'ulamá'* sa sústreďuje na špeciálnu oblasť „islamskej vedy“** (*'ilm ad-dín*, „náboženská veda“), ktorú by sme však ťažko mohli označiť za „teológiu“ v západnokresťanskom poňatí. *'ilm ad-dín* je však viac súhrnom poznatkov o tradícii (či už zjavenej: Korán, alebo špekulatívnej: *ahadíth*, *tafsír* a iná komentárová, eschatologická, ale aj historická, atď. literatúra a predovšetkým súhrn práva – *fiqh*, ktoré je doménou „nábožensko-právnych znalcov“ – *fuqahá'*, ako „scholastickou / špekulatívnou teológiou“ (*kalám*). *'ilm* ↔ *ma'árifa*

Typológia náboženských znalcov:

(1) príslušníci „islamských právnych štruktúr“ – *faqíh* (plur. *fuqahá'*)

(1a) *qádí* (plur. *qudát*), sudcovia „islamských súdnych dvorov *šarí'e*“

(1b) *muftí*, vykladač islamského práva, vydávajúci nábožensko-právne záväzné stanoviská (*fatwá*, plur. *fatáwin*).

fatwá – konkrétna odpoveď na konkrétnu otázku: vydávajúci (*muftí*) pýtajúci (*mustaftí*), posudok nie rozsudok! Musí mať určitú štruktúru a musí prejsť verifikačným procesom.

štruktúra: *basmala*, otázka, odpoveď (od Koránu k vlastnému názoru), *wa Alláhu 'álim*, dátum, podpis, verifikačný proces. Rôzne podoby od ústneho vyjadrenia k zbierkam.

qádí – sudca „islamských súdnych dvorov *šarí‘e*“, *qádí al-qudát*

(2) príslušníci „islamských vzdelávacích štruktúr“

(2a) „učitelia“ (sing. *mu‘allim*, *mu‘addid*, *faqíh*) ako nižších (*kuttáb*) tak aj

(2b) „profesori“ (sing. *mudarris*) vyšších škôl (*madrása*, plur. *madáris*), na rôznych úrovniach (sing. *mu‘id*, *mufíd*, *mutasaddir*) a rôznej špecializácie (*šajch al-hadíth*, *šajch al-qirá‘*, atď.);

kuttáb – „škola Koránu“ (základné poznatky)

madrása (tur. *medrese*) – islámska vyššia škola „univerzita“, najstaršia založená v Harráne na konci 8. stor., významnejšie *madrasy*:

al-Qarawíjín (zal. 859, Fez), najstaršia dodnes fungujúca univerzita na svete

al-Azhar (zal. 970, Káhira), najslávnejšia islámska univerzita v súčasnosti

al-Nizámíja (1065-1258, Bagdad), najslávnejšia islámska univerzita klasického veku s knižnicou s 400 tis. rukopismi (!)

(3) príslušníci administratívy mešít

(3a) „predmodlievač“ (*imám*) a

(3b) „piatokový“ kazateľ (*chatíb*), a pod.;

(4) správcovia (*mutawallí*) islamských nadácií (*waqf*, plur. *awqáf*);

waqf (či *hubs* alebo *hubus*) – náboženská „nadácia“, viac sa to dá popísať s anglickým pojmom *trust*.

šajch al-islám (tur. *şeyhülislám*, perz. *šejch-ol-eslám*),

tento titul sa začal udeľovať pre najvyšších náb. predstaviteľov od 10.-11. stor. a bolo to označenie najvyššej „duchovnej“ inštalácie aj v Osmanskej ríši. *Šajch al-islám* by mal byť *mudžtahídom*, schopným samostatne používať právnu metódu *idžtihádu* („samostatný úsudok“), čo však v podmienkach sunnitského islámu po „uzavretí brán *idžtihádu*“ bolo viac ako problematické. Je menovaný kolégiom *‘ulamá‘* a *fuqahá‘*, ale v úrade ho musí potvrdiť aj predstaviteľ najvyššej politickej moci. Podľa osmanského vzoru *şeyhülislámu* sa postupne aj v niektorých iných krajinách sunnitského Blízkeho východu (napr. v Egypte, v Palestíne, v Saudskej Arábii, v Lýbii a inde) ujala podobná funkcia „veľkého *muftího*“ (*al-muftí al-akbar*), ktorý spravidla stojí v čele „kolégia pre vydávanie *fatwá‘*“ (*dár al-iftá‘*), ktoré potvrdzuje vydané *fatwy* platné predovšetkým v daných regiónoch, ale aj v medzinárodných súvislostiach. Z týchto – spravidla štátnymi orgánmi ustanovených – kolégií je najslávnejšou „*fatwá*-komisia“ (arab. *ladžnat al-fatwá*) islámskej univerzity *al-Azhar*.

Od 50. rokov 20. stor. na stratenú autoritu *‘ulamá‘* začali čoraz viac apelovať niektorí „laickí kazatelia“ z radov „islamských aktivistov“. Od 70. rokov, keď nastáva určité „islamské boom“ náboženská a politická autorita týchto

„nových“ náboženských aktivistov sa rapídne posilnila.

Dochádza k **fragmentácii autority**. *‘Ulamá‘* už naďalej nemajú monopol na sakrálnu autoritu (keď vôbec sa na nej vôbec podieľajú), no súfijskí šejkovia, inžinieri, učitelia, lekári, vojenski velitelia a iní uchádzajú o to hovoriť v mene islámu, čo síce znamená viac priestoru pre rôzne názory ale aj viac chaosu.

Ší'itské náboženské inštitúcie

Vznik ší'itského duchovenstva je spojený s pôsobením šiesteho *imáma* Dža'fara as-Sádiqa, ktorý vytvoril funkciu „sprostredkovateľov“ (arab. *ráwí*), no k formovaniu ší'itského duchovenstva blížiaceho sa k dnešnej podobe došlo až v 10. stor. v hlavných centrách ší'itskej vzdelanosti.

Najvýznamnejšou inštitúciou ší'itského duchovenstva je zhromaždenie náboženských znalcov. Medzi nimi privilegovanou vrstvou je zbor *mudžtahidov*, ktorí majú najvyššiu autoritu. Na rozdiel od ich sunnitských kolegov majú veľké právomoci, s tým, že sú oprávnení na základe Koránu a ší'itskej tradície (arab. *achbár*) samostatne rozhodovať (arab. *idžtihád*), zatiaľ čo sunnitskí duchovní sú nútení sa riadiť jedným zo štyroch právnych škôl (arab. *madzhab*). Ale právo samostatného rozhodovania a na vydávanie *fatawá* má len malý počet najvýznamnejších *mudžtahidov*.

Ší'itský *mudžtahid* je aktívny znalec a interpret tradície a práva (ako legitímny sudca, *hákim šar'í*) a nositeľ *imámovej* autority (ako predstaviteľ *imáma*, *ná'ib al-imám*). Z dôvodu, že prostredníctvom názorov prvého *mudžtahida* sa prejavujú názory neomylného *imáma* i *mudžtahidove* súdy sa stávajú nespochybniteľné. Prejavuje sa to i formálne, keď o prvom *mudžtahidovi* sa hovorí ako o „*imámovy ľudí*“ (napr. Chomejní).

Poprední ší'itskí duchovní - spravidla *mudžtahidovia* – stojací na rôznom stupni hierarchie majú k tomu patriace tituly:

hudždžat al-islám (perz. *hodždžat ol-eslám*, dôkaz, alebo argument islámu),

ájatulláh (perz. *ájatolláh*, Božie znamenie),
autorita nositeľa tohto titulu je jednoznačné právne rozhodnutie, ním vydané *fatwy* sú nespochybniteľné a neodvolateľné. Vyšším, zároveň aj vzácnejším je titul

ájatolláh al-^cuzmá (arab. najvyššie znamenie Božie). Hlavnou úlohou *ájatolláhov* je viesť *ummu* v neprítomnosti (arab. *gharjba*) *imáma* a spravovať ju do jeho návratu (arab. *radža'*). *Ájatolláhovia* zohrali ústrednú úlohu v politickom živote ší'itských krajín, hlavne v Iráne a v Iraku. Najlepší z týchto najvyššie postavených *mudžtahídún* predstavuje

mardží' (plur. *marádží'^c*, „viero hodný prameň“). V každom období bol určitý *mudžtahid*, ktorý stál na čele ší'itskej hierarchie a tým aj celého (ší'itskeho) spoločenstva muslimov, jeho činy, výroky a názory platili za všeobecne nasledovateľné. Takáto osoba je

mardží' at-taqlíd

(perz. *mardžá'^c-e taqlíd*, „zdroj napodobňovania“ resp. „vzor hodný nasledovania“). Jeho *fatwy* tvoria základ novely právneho systému a jeho práce o problémoch každodenného života (arab. *risála 'l-^camalíja*, perz. *risálat-e ^camalíja*) majú slúžiť pre *muqallidún* ako praktická rukoväť v každej situácii. *Mardžá'^c-e taqlíd* stojaci v čele *mudžtahídún*, je zároveň hlavným garantom toho, aby muslimské spoločenstvo naďalej kráčalo v šľapajach *imámovho* a Prorokovho odkazu.

Bežný styk s veriacimi pri mešitách v širokom okruhu miest i vidieku obstarávajú nižší duchovní, ktorí spravidla nie sú *mudžtahidovia*:

mollá (arab. *maulá*, perz. tiež *píšnamáz*).

Po iránskej revolúcii r. 1979 Chomejní uplatnením svojej teórie *velájat-e fakáh* do značnej miery posilnil spoločenské postavenie ší'itského duchovenstva, keď ich urobil priamym a jediným vykonávateľom politickej moci a garantom spoločenskej činnosti. Chomejní tiež vytvoril novú funkciu najvyššieho pol.-náb. vodcu Iránu (*rahbar*), ktorú zastával on a po ňom (aj v súčasnosti) °Alí Chámeneí.

Najvýznamnejšie ší'itské centrá vzdelanosti sú: **Nadžaf** (Irak), **Qom** a **Mašhad** (Irán).

Významní ší'itskí duchovní 20 str.:

Irán:

veľký ájatolláh sejjed
Hossein **Burúdzerdí** (1875-1961)
veľký ájatolláh sejjed
Mohammad Kázim **Šarí'atmadarí** (1905-1986)
veľký ájatolláh sejjed
Mahmúd **Tálegcháni** (1911-1979)
veľký ájatolláh sejjed
Rúholláh Músaví **Chomejní** (1902-1989)
ájatolláh sejjed °Alí **Chámeneí** (1939-)

Irak:

veľký ájatulláh sajjid
°Abd al-Qásim **al-Chúí** (1899-1992)
veľký ájatulláh sajjid
Muhammad Bákir **as-Sadr** (1935-1980)
veľký ájatulláh sajjid
°Alí **as-Sistání** (1930-)

Libanon:

veľký ájatulláh sajjid
Husajn **Fadlalláh** (1935-2010)

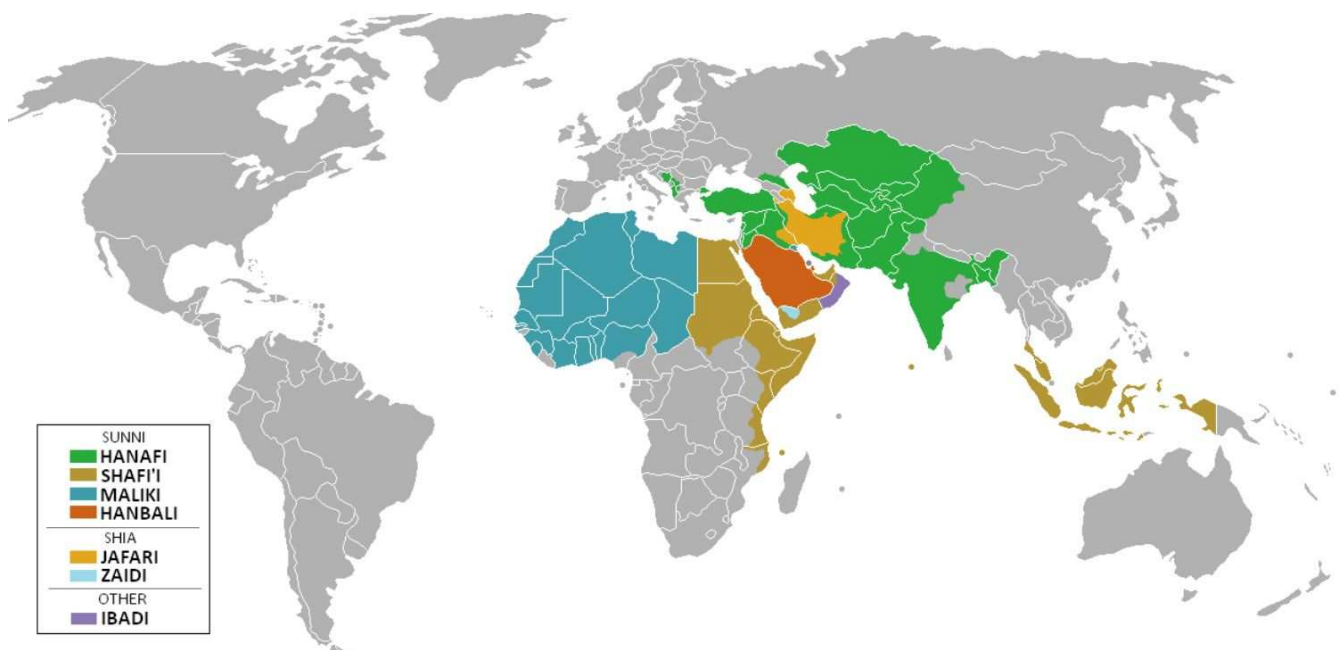
Právne školy (*madhhab*):

sunnitské:

hanafí – Abú Hanífa (z. 767)
málíkí – Málík ibn Anas (z. 795)
šáfí'í – Muhammad ibn Idrís aš-Šáfí'í (z. 820)
hambalí – Ahmad ibn Hambal (z. 855)

ší'itske: *džafarí* – Džafar as-Sádiq (z. 765) a *zajdí*

cháridžovske: °*ibadí*

Trestné právo

I. *hadd* (plur. *hudúd*), tzv. koránske tresty (5:33)

- a.) smilstvo (*ziná*), rozlišuje sa podľa stavu obvinených, patrí sem aj znásilnenie druh sankcie: bičovanie (100 rán), prípadne vyhnanstvo
- b.) falošné obvinenie z cudzoložstva (*qadhf*) 80 rán bičom
- c.) opilstvo (*šurb al-chamr*) len v prípade, keď s dá dokázať, že dotýčny sa opil z vlastnej vôle, sankcie: 40, príp. 80 rán bičom
- d.) krádež (*sariqa*) len nad určitou hodnotou a len v prípade, keď sa dá dokázať, že ukradnutá vec bola riadne strážená, sankcie: uťatie pravej ruky v zápästí a v prípade recidivistov amputácie ďalších končatín
- e.) lúpežné prepadnutie (*qat' al-tariq*), sankcie: smrť (ukrižovanie, s'atie)
- f.) odpadlivosť od viery (*ridda*), sankcia: v prípade mužov smrť, v prípade žien väznenie a bičovanie, kým sa nevrátia k islámu.

sankcie sa rôznia podľa právnych škôl a pod. a to aj v prípade jednotlivých druhov činu.

Potreba „**vierohodných svedkov**“ minimálne dvoch, ale v prípade *ziná* napr. to min. 4, ktorí videli aj samotný akt.

Popri *hadd* existujú aj miernejšie formy trestu, ktoré sa dajú uplatniť aj na vyššie vymenované previnenie a iné formy prehreškov. Sú to:

II. *Džináját* (tresty uložené na prehrešky proti životu a fyzickej integrite)

Vražda: tresty sa určujú podľa: miery previnenia a podľa druhu sankcie (pomsta – *qisás*, výkupné – *dija*, pokanie – *kaffára*)

III. *Ta'zír* (miernejšie tresty)

Rodinné a dedičné právo

Ženy v právnej oblasti v zásade majú slabšie postavenie, ako muži, ich svedectvo či podiel na dedičstve je polovica toho, čo mužov.

Svadba

Výkupné za nevestu (arab. *mahr*, tur. *kalim*) je „umŕtveným“ majetkom nevesty a nie jej rodiny, je to sociálnou poistkou pre prípad rozvodu.

Za určitých podmienok je možné mať teoreticky súčasne maximálne 4 manželky, ale každá by mala mať zabezpečené rovnaký diel zo svojho muža. Prakticky je to zakázané vo väčšine muslimských krajín.

Rozvod (*taláq*) je považované za „najväčšie možné zlo“ ale je povolený. V prípade rozvodu deti spadajú pod patronát otca.

Inštitúcia dočasného manželstva (na dobu určitú) *mut'a* existuje v ši'itskom islame dodnes.